

УДК 339.13:331.101.43(477)

ОСОБЛИВОСТІ АГРАРНОГО РИНКУ ПРАЦІ

Загребельна І.Л., к.е.н., Олійник Є.О., к.е.н.,

Полтавська державна аграрна академія

В сучасних умовах господарювання стан вітчизняної економіки значно залежить від розвитку аграрного ринку, який забезпечує продовольчу безпеку держави. Зокрема, аграрний ринок забезпечує населення продовольством, а переробну промисловість ресурсами. Формування аграрного ринку значною мірою визначається специфічними рисами даного сектору економіки, які впливають освіту попиту робочої сили, і особливостями відтворення сільського населення.

Практично ринок праці є інструментом створення відносин між роботодавцем і робочою силою, а саме: задоволення попиту-пропозиції; врівноваження ціни з широким класичним підґрунтям для розуміння сучасної економіки праці, яка б задовольнила відтворення робочої сили за стадіями її формування; розподіл, перерозподіл і використання робочої сили в процесі виробництва матеріальних благ. Але ринок праці відрізняється від інших ринків своєю товарною специфічністю, при якому продаж робочої сили є основним джерелом життєдіяльності робітника і тому її продаж не можна відкладати до більш сприятливих співвідношень попиту-пропозиції [2, с. 30].

На відміну від інших галузей національної економіки для аграрного її сектору притаманні певні особливості ведення господарської діяльності, які зводяться більш до залежності від соціально-економічних укладів у сільському господарстві та природного чинника.

Основні з них, це функціонування різних організаційно-правових форм господарювання з їх трансформацією, перепони у поглибленні спеціалізації сільськогосподарської праці, негативні процеси демографічних змін на селі, неналежний стан соціальної інфраструктури сільських територій, переміщення факторів виробництва з господарств суспільного сектора у господарства

населення та залежність результатів господарювання від природних чинників з характерною їх сезонною і просторовою розосередженістю сільськогосподарського виробництва. Це накладає більш проблемний характер із залучення і використання трудових ресурсів.

Саме така специфічність сільськогосподарського виробництва і зумовлює безпосередній вплив на місткість ринку аграрної праці, при якому сталим попитом користуються працівники основних його галузей: рослинництво, тваринництво, переробні промисли. Але спричинюючись міжсезонними великими коливаннями, найбільш «вразливою» є галузь рослинництва із надлишком робочої сили в зимовий період та дефіцитом у весняно-осінніх роботах на відміну від галузі тваринництва та переробних промислів в яких простежується рівномірність зайнятості працівників аграрного виробництва.

Все це призводить до значного скорочення трудових ресурсів основного виробництва з порушенням оптимальних пропорцій їх складових, збільшуючи тим самим чисельність в допоміжних виробництвах (необхідність зайнятості працівників рослинництва), а також до різкого зниження ефективності використання робочої сили в аграрному виробництві.

Так під впливом сезонності основної операційної діяльності та ринкових умов господарювання, сільськогосподарське виробництво змінюється як в кількісному, так і в якісному відношенні щодо складових частин його виробничих процесів.

Дані обставини спонукають до постійного коригування співвідношень, підтримки оптимальних пропорцій праці і її засобів, виходячи із об'єктивності економічних законів.

Крім того, тенденцію до скорочення сільськогосподарського виробництва і падіння життєвого рівня робочої сили, підсилює міграція працездатної вікової групи сільського населення, а це призводить до суттєвого погіршення професійно-кваліфікаційної характеристики працівників, гальмується впровадження у виробництво нової техніки, прогресивних технологій, сучасних форм організації праці і методів господарювання.

Держава, як один із учасників ринку аграрної праці, повинна проявити зацікавленість до попиту на робочу силу з наданням широких можливостей до її використання, стимулюючи тим самим аграрний бізнес. А саме, сприяти розвитку агроінтеграції виробництва, створенню малих форм аграрного господарювання та агропромислової кооперації з переробки сільськогосподарської продукції, як комплексний багатoproфільний розвиток сільських регіонів з виникненням нових робочих місць і один із факторів підвищення життєвого рівня сільського населення та піднесення на вищий рівень ефективність аграрного виробництва [1, с. 23].

Таким чином, організований ринок аграрної праці, який регулює зайнятість і рівень оплати, передбачає реалізацію економічної волі суб'єктів господарювання під контролем держави в рамках законодавчої системи, направленої на економічний розвиток при збереженні суспільного порядку, захисту прав працівників і роботодавців, підпорядкованих пріоритету реалізації цінності людини як кінцевої мети.

В перспективі, формування попиту і пропозиції на робочу силу матиме різносторонні тенденції. З однієї сторони, попит збільшуватиме зростання продуктивності виробництва кожного виду продукції за рахунок його інтенсифікації, що вимагатиме додаткових трудових затрат, а з другої – на збільшення попиту на робочу силу впливатиме загальне скорочення сільського населення з причини депопуляції та потреби розвитку інших галузей виробництва та інфраструктури. Протилежну тенденцію матиме раціоналізація виробничої аграрної сфери, підвищення механізації робіт та скорочення потреби в робочій силі, прискоренню приватизаційних процесів землі та майна, становленню і розвитку малого аграрного бізнесу та інтенсифікації використання праці в ньому.

Список використаних джерел

1. Біляцький С. Трудові ресурси нового типу (досвід розвинутих країн для України) / С. Біляцький, Т. Мірошніченко // Економічний Часопис-XXI. – 2006. – № 1. – С. 21–24.